

Slavnost 1. máje a památka mistra Jana Husa v prvních letech po převratu konána obzvláště. Slavnosti 1. května pořádány v Železném Brodu a v Dřhově, účastnili se Radčiči vždy v počtu velkém.

Radost ze samostatnosti naší byla promísena bolestí při vzpomínce na oběti, za které byla vykoupena. Je žalostí vzpomínala a vzpomíná celá obec těch svých rodáků, kteří na různých frontách bojovali, v boji padli a většinou v cizích zemích na neznámých místech jsou pochováni. Ze školní obce Radčic, ve válce padli a zemřeli tyto občane:

Antonín Fosl majitel brusinky na skl. kroužky v čísle popr. 20., narozen v Radčicích r. 1880, odveden k vojsku v roce 1915, odešel na frontu Ruskou, kde ho trefila ruská střela. Místo kde byl pochován zdejšími občany známo není. V roce 1914. po vypuknutí války pracoval též. na válečných zákopech a opevněních okolo Vídně.

Pluk č. 74.

Kodejš Ľadislav, dielník sklársky, narodený v Radčiciach r. 1888 odišiel na frontu Irbskou ako záložník s plukom č. 74. Dosiaľ jeť nezvestný. Padl? Zomrel? Nebo tam žije?

Kučera Josef, sklársky dielník, narodený v Radčiciach č. 36, roku 1883, odišiel v roce 1914 na podzim na štátnu prácu na zákopy k Vídnii kde byl v roce 1915 odveden k vojsku tam odtud poslan k pluku č. 74. do Radani, odtud na frontu Italskou, kde onemocněl a tam zemřel a pochován.

Paulata Josef, hostinský a rolník č. 24. v Radčiciach č. 24, narodený r. 1916 odveden k vojsku r. 1916 odišiel na bojiště s plukem č. 74. kde onemocněl a zemřel a tam pochován.

Dobias Jáchym, dielník v lomě, narodený v roce 1878 v Radčiciach, odvoden k vojsku v roce 1915, k pluku č. 74. odišiel na jarní bojiště, kde onemocněl a zemřel, též tam pochován. Bydlel v Radčiciach v čísle 43.

Pěnička Emil, soustružník galalitu
v Radčicích čp. 16, (sirotek), narozen
roku odveden k vojsku r. 1916,
odšel na frontu Italskou s plukem
čís. 74, tam onemocněl a zemřel
tř tam pochován.

Lilhan Pavel, dělník, bydlel to-
ho času v Radčicích v čísle 2.
narozen roku 19¹⁶/_{11.00}, odveden k vojsku
roku 1915, odšel na frontu Srbskou s
plukem čís. 11. a tam padl.

Dva bratři Hrádek Josef a Hrádek
Václav, oba dělníci v brusírně na skl.
kroužky, bydleli v Hroušti čp. 66, oba byli
majednou odvedeni v roce 1914, Josef na-
rozen v roce 1891, a Václav v roce
1895, odšli oba majednou na frontu
Srbskou s plukem čís. 74. Dosud jsou
oba nevěstni.

Morávek František, dělník, bydlel v
Radčicích v čís. 32, narozen r.
ženat, odveden k vojsku r. 1915 odšel
na frontu Ruskou s plukem čís. 74,
kde padl.

Kubáček Stanislav, skl. dělník, ženat, narozen v Radčicích č. p. 8. roku 1893. odveden k vojsku r. 1914 odešel na frontu Srbskou s plukem čis 74 a ještě v roce 1914 tam padl.

Kubáček Josef, zámečnick, svobodný, narozen r. bydlel v Hloušti u „Kubáčku“ čp. 7, odveden k vojsku r. 1914. odešel na frontu Ruskou, s plukem č. 74. kde padl z mrazem.

Liška Petr, skl. dělník, ženat, narozen r. 1884 v Radčicích, bydlel v čis. 16., odveden k vojsku r. 1914. odešel jako záložník na frontu Srbskou, s plukem čis. 74. kde padl.

Matura Jáchym a Petrášek František, oba ženatí, bydleli v „Rokli“ u „Maturu“ odvedeni k vojsku r. 1916 odešli na frontu Italskou.

Lilhan Jaroslav, pokrývač střech, narozen r. 1882 v Radčicích, ženat, odveden k vojsku r. 1903, odešel na frontu Srbskou s plukem čis 74. a tam padl. (Bydlel v Boudě Lh.)

Ze školní obce Radčic padlo a zemřelo na bojištích celkem 16 občanů, registrováno na tak malou obec značný počet.

Spíte, hrdinové tise a smírně svůj věčný sen, v nehostinných pláních, daleké ciziny a ta cizí země, buď Vám lehkou !!

Budiz Vám vděčná a věčná paměť zachována !!

Značný byl počet v boji padlých našich spolubojovníků.

Daleko však větší byl počet těch, kteří ve světové válce neztratili sice život, ale kteří ztratili své zdraví.

Můžeme s určitostí tvrdit, že ani jeden z vojáků naší obce, jenž byl ve frontě, nepřišel domů s neporněným zdravím. Někteří vícekrát byli raněni, jiní postizeni byli různými těžkými nemocemi, opět jiní přinesli si revmatismus a pod. činný trpí.

Ze těch nejvíce na zranění poškozených
(válečných poškozených invalidů) zemřeli
po válce doma, následkem útrap válečných:

Líha František, rolník, čp. 10.
Havel Antonín skl. děl, čp. 3.
Vít František skl. dělník, čp. 19.
Linka Jindřich, řezník, čp. 40.
Jirsa Josef, řidič učitel, čp. 52.
Gillman Ferdinand kuchař, hudebník, čp. 53.
Dobias Pavel, dělník, čp. 43.
Kubáček Josef chalupník, v "Hloušti" čp.
Balatka Boleslav, chalupník v "Hloušti" čp.
Černý Petr, hudebník, čp. 34.

Invalidi

zemřeli po

válce doma.

Jako po jiných válkách a po hladu
následoval mor, tak tomu bylo
i tentokrát. Mor — španělská chřipka —
řadila tak děsně mistry, že
podle některých pisatelů zhubla více
lidí, než válka sama. V naší obci
tíž lidé na tuto nemoc stonali,
avšak nezemřeli.

Španělská

chřipka.

Ze dějin víme, že v nejtěžších do-
bách naši předkové těšili se legendou,
že až bude našemu národu nejhůře,

Legionáři.

z hory Blaník vyřítí se rytíři blan-
ničtí s vůdcem svým sv. Václavem
a navrátí českému národu bývalou
slávu. Ve válce světové zrodili se
noví blaníčtí rytíři, naši legionáři
organizováni velkým Osvoboditelem
presidentem Masarykem.

Návrat
presidenta
Masaryka.

21. 12. 1918.

Dne 21. prosince r. 1918 vítala osvo-
bozená Praha a sni celý národ
tatička legionáři, tvůrce naší svobody,
vítěze nad Habsburky a rakouskou
tyranii, našeho velkého bojovníka du-
chem, Masaryka. Národ připravil to-
muto velikému svému synu uvítání,
jakého Praha ještě neviděla.
Jízda jeho z nádraží na hrad byla
triumfální. S ním přijeli první naši
legionáři. Po nich vrátili se další v
roce 1919 i 1920.

Legionáři,
rodáci obce.

Pracujícími se těmito legionáři přišli
též naši rodáci a to:

Vit Antonín, ruský legionář, čp. 33.
Vit František, ruský legionář, čp. 19.
Vit Josef, ruský legionář, čp. 19.
Novotný Jaroslav italský legionář čp. 23.
Šimůnek Květoslav francouzský " čp. 51.

Zaopatřte pozůstalé po popravených legionářích.

Ve veřejší schůzi poslanecké sněmovny podána byla naléhavá interpelace poslanců Em. Špatného, Fráni Zeminové, Hugo Bergmanna a spol. náměstků ministerského předsedy Šrámkovi v záležitosti zaopatření rodin popravených italských legionářů.

Před desíti lety na italské frontě popravena byla velká řada — přes padesát — československých legionářů italských, bojujících za svobodu a samostatnost národa československého, za Československou republiku. Pro nezdařenou rakouskou ofensivu na Píavě vylili si rakousko-uherská katané svoji mstu na těchto legionářích.

V Píavonu u Oderza popraveni byli 16. června 1918 legionáři: Karel Cudlín, Frant. Koudełka a Rudolf Kouřimský.

V Coneglianu v sev. Itálii postříleno bylo maďarskými honvédy 18. června 1918 osmáct československých legionářů arditů od 9. roty 39. pluku. U zdi kasáren popravou zemřeli: Václav Bradna, František Bušek, Josef Hruška, Václav Konrád, Martin Krejčí, Antonín Kulhan, Josef Kůst, Josef Matějka, František Mišek, Odrich Řehák, Josef Storek, Ludvík Švancara, Václav Tintěra, František Vojta a Tomáš Vrba. Jména tří dalších nebyla zjištěna.

V Calvechiu u San Dona di Piave u Benátek popraveni byli 29. června legionáři:

Eman Kubeš, Křiž Josef, Kahler Ant., Kučera Ant., Růžička Frant.

V San Stimo di Livenza popraveni byli 19. června 1918 legionáři: Alois Herzig a František Turpiš.

V Oderzu byli 20. června 1918 za přítomnosti dvou rakouských arcivévodů oběšeni legionáři Vincenc Hytl, Václav Ryba a František Tomaides.

V Calvechiu u San Dona di Piave popraven byl 20. června 1918 hrdinný legionář Bedřich Havlena.

V Řivě oběšen byl 5. července 1918 zajatý legionářský desátník Alois Štorch.

V Castel Romanu u Creta ve Val Concei popraven byl 26. července 1918 zraněný legionář Alois Sobotka.

V Arcu na Via Prabi oběšena byla 22. září 1918 celá hrinná hlídka, zajatá v Ronchi na Doss Altu legionáři: Antonín Ježek, Jiří Šlegl, Václav Svoboda a Karel Nováček.

Celkem na italské frontě v boji za československou samostatnost popraveno bylo přes šedesát československých legionářů. Po popravených legionářích zůstala řada nezaopatřených rodin s dětmi nebo starých ku práci neschopných rodičů.

Podpsaní se táží:

1. Co učinila vláda republiky Československé pro rodiny a pozůstalé po popravených legionářích československých v bojích za československou samostatnost?

2. Chce se pan náměstek ministerského předsedy s vládou republiky Československé postarati, aby aspoň v jubilejním roce udělena byla pozůstalým po popravených legionářích čestná státní pense?

ured nadesátí lotv, pádka polární loď „Jeannetta“, která byla vpravna k severní čtce newvorským novinovým králem Bennettem, který rovněž financoval proslulou Stanleyovu cestu do rovníkové Afriky. „Jeannetta“ vyplula 8. července 1879 za veření por. De Longa ze San Francisca a byla skoro po dvě léta svírána ledem a hnána Polárním mořem. Posléze 13. června byla rozdracna nesmírným tlakem ledu a potopila se. Posádka zachránila některé zásoby a nastoupila pochod na lih přes led za nevýslovných útrap a namáhání. Většina mužů zahynula, nenze jediná menší skupina dosáhla lidských příbvtků. Hrůzv tohoto pochodu i tragedii nomenoé výpravy líčí náctník W. H. Gilder ve své knize „Tragedie v Polárním moři“, která vyšla i v českém překladě ve sbírce „Země a lidé“. Po ztroskotání „Jeannetty“ vydali se trošičníci na osudný pochod dne 18. června, tedy v době, kdy byly poměry asi obdobné, jako dnes, kdy se jedná o Nohičho. V deníku vůdce por. De Longe je o tomto hrůzplném pochodu mezi jiným psáno: »Krok za krokem nás zdržoval měkký a hluboký snh. Ohřežovaly nás rozštěpy v ledu, takže muka při postupu přehanovala všechna očekávání. V žádrou jinou roční dobu není zde pochod tak obtížný, jako právě nyní. Za zimních a jarních měsíců je ovšem strašná zima a nanejvýše nevlidná, ale přece aspoň sucho. Ale teď právě je snh tak měkký, že člověk při každém kroku hluboko zapadá. K jihu kupí se led před námi ve spleti ohromných spoust. Vypadá to, jakoby už nebylo možno prodrat se tímto zelenavým bílým labirintem. Ovšem člověk nemůže nikdy vědět, jaké změny přinesou nejbližší hodiny...« — Po desítidenním pochodu vůdce zapisuje: »Když jsme opustili své stanoviště, dostali jsme se k rozštěpu v ledu 7 metrů širokému. Zatím, co jsme se ještě zabývali jeho překlenutím, rozšířil se náhle na 14 metrů. S velikou námahou byly přivlečeny tři mohutné kry a vsunuty jako mosty. Pak jsme vynaložili všechny své síly, abychom převlékli svoje zásoby. Solva jsme urazili po tomto namáhavém přechodu kilo-

tak, že mi hoře ležely na místě poručáka a tak jsem několik hodin spal, až mě prudce boleti nohy. Na tvrdém ledu našení jsme byli všichni jako rozmláceni, ve snhu by bylo ovšem měkčí, ale to našeho těla by snh roztál a ráno bychovali v louži.«

Další příběh pochodu byl pro trosvražedný. Většina byla těžce nemocna a omrzlinami údů. Nešťastníci si urežávali omrzlé prsty. Jeden z námořníků zešlel, z důstojníků byl stížen snhovou slepotou, vpravu se posléze rozčelila na tři menpiny, z nichž nenze jediná dostihla esky osady. Ostatní dvě skupiny zahynuly a i velitel nešťastné polární výpravy. V něm jeho deníku se líčí toto poslední okamžiky polárních hrdinů: »Sto dvacátý den pochodu: Jihozápadní snhová vířice. Neschopní každého pohybu. Nemí zvěře, již dřív v naší blízkosti. — Sto dvacátý den: Poslední lžička pivoerinu a horká V polehne odvar s několika hrstkami vě polární vrbv. Všichni slábnou neustále. dvacátý třetí den: Čaj z listů vrbových, zahrabal do snhu a očekává smrt. Krozi — Sto dvacátý čtvrtý — sto dvacátý šestí snídaní, oběd a večere: vrbový čaj a dvoboty. Alexia na konci svých sil. — Sto d sedmý den: za východu slunce umřel — Sto dvacátý devátý den: Rozřezali nožičili z něho obuv. — Sto třicátý den: K půlnoci nalezl doktor a já druha Kana žícího mrtvého mezi námi. — Sto třicátý den: Lee zemřel. — 132. den: Všichni si sláblejší. Krozně trní v rohou. Nemí ob 133. den: Zima, hlad, nemoc. — 136. den: son zemřel časně z rána. — 139. den: 1 zemřel dnes v noci. — 140. den: Boyt a zemřel v noci. Mr. Collins umírá...« — končí deník.

Po stopách nešťastné výpravy byla v pomocná expedice, která však rovněž ztala. Zahynulé hrdiny nalezl teprve v 1922 ing. Melchior.

Později vrátil se do vlasti druhý vyni-
kající pracovník na osvobozeneckém dí-
le, Dr. Eduard Beněš, nynější mi-
nistr zahraničních záležitostí.

Návrh Dr.
Beněše.

Vracel se i třetí význačný pracovník
na osvobození vlasti, první ministr
války, gen. M. R. Štefaník. Letěl
z Itálie v letadle a na půdě již
osvobozené vlasti z neznámých důvodů
letadlo se zřítilo a rodná země při-
jela v náruč svoji, již jen mrtvolu,
velikého svého syna. Byla to jedna
z největších bolestí, v době radosti a
jasotu.

Tragický skon
generála dra.
Štefaníka.
r. 1919. 4/5.

Z mužů z národa českoslovinského, by-
lo za světové války odvedeno asi je-
den milion, počítáme-li, že Rakous-
ko mobilisovalo asi 13% svého obyva-
telstva. Z nich nejvíce 700.000 se dos-
talo do takového styku s armádami
Spojenců, že vůbec se mohlo dostat do
zajetí. To se podařilo zásluhou buď
vlastní, nebo náhodou asi 25.000 čechos-
lovákům, z nichž asi 30.000 zemřelo v
zajetí.

Výkvet národa.
Dle sborníku
okresu
Žateckého.

Legie československé počítaly více než 80.000 mužů. Volečeme-li z nich ještě ty, kdož se hlavně v Rusku, přidali k legiím jen z pudu státního, když jejich životy v rozboření něm Rusku, byli v nebezpečí, shledáme, že asi 60.000 čechoslováků se mužně dalo do legií československých. Tedy z 220.000 mužů, kteří tak učiniti mohli, nejvýše 29% stalo se "Legionáři".

Těchto 60.000 slovy "šedesát tisíc" nazýváme "Výkvětem národa".

Výkvětem národa; nazývaly dějiny všechny, pokud svět stojí, ty muže z národa, kteří ve chvíli války se postavili na obranu vlasti, kteří pro svobodu svého státu šli dobrovolně do boje a kteří v boji tom zvíťazili.

Českoslovenští legionáři, po návratu do vlasti se sdružili v české obci legionářské v Praze. Tato dělí se na zúpy a tyto na jednoty. Jednota železnobrodská čítá 81 členů a to 63 ruských, 12 italských, 5 francouzských a 1 amerického legionáře.

Nadšení a radost ze samostatnosti br-
zy ochably a lidu se zmocňovala
rozmračenost nad stávajícími poměry.
Skutečný život nutil lid přinášeti
oběti a to lid nelibě nosl.

Poměry
poválečné.

Roztrpčovaly v letech 1919 a 1920
rekvizice, omezení výživy, stoupající
drahota, holkování peněz a jiné.

Budilo nespokojenost, že ve veřejném
životě vše šlo se pod zorným úh-
lem politiky.

Papírové peníze rakouské, které nějaký
čas ještě se v Republice naší použí-
valy, byly holkovány. Kdo nedal peni-
ze holkovati prozbyly platnosti.

Později byly vydány nové českoslovens-
ké peníze a poštovní známky.

Z kovových peněz, byly vydány 1 Kč.
50 ti haléře, 20 cti haléře, 10 seti
haléře, pět haléře a železné dvou-
haléře.

Po válce v letech 1919 a 1920, bylo
mnoho lidí bez zaměstnání, nebylo
výdělnků. Kdo byl bez zaměstnání a
neměl byti od svého živ., dostával stát.
ní podporu vyživovací a to 2 až 3 Kč
denně. Ovšem za ten peněz nemohl byti
živ, neb byla velká drahota.

Bez zaměstnanosti.
R. Liška.

Výděkové

ponížení po
dobu války.

Dle kronikáře.

Rudolfa Liškana.

Do vypuknutí světové války, průmysl
sklářský byl zastaven. Broušení
skl. kroužků "bangles" máčání skla,
a perličky, výřiva zedjší obce, přestalo
se vyrábět. Tež i venkovských prací
bylo málo, žádný nic neprodukoval,
byla jenom práce na polích. Někte-
ří občané, kteří nebyli ještě povoláni
na vojnu, hlásili se dobrovolně již
r. 1914 v říjnu, na státní práce na
"zákopy" jimiž Rakousko opavňovalo
Viedeň a j. Kdo se na tyto práce
dostal byl zklamán, neb se tam
muselo poslouchati jako na "vojnu" a
zpět se tak lehce nedostal, žádný.

Nemajetní muži i ženy, byli nuceni
hledati výdělek, by mohli byti živi.
Proto mnozí začali již koncem r.
1914 choditi a jezdit po lečích a
i po Moravě, s výrobky ze sklených
perliček a se zbožím jabloneckým, ja-
ko: dámské tašky, kštiny, náhrdel-
níky, brože, prstýanky, náramky, knof-
líky, niti a jiné různé zboží, které
v kraji u rolníků vyměnili částečně
za obilí, mouku a jiné potraviny a
tak se živil.

Pak se mnoha lidem stalo, je-li-
kož neměli povolení k podobným ob-
chodům a když na ně některý zly čet-
ník padl, zboží jim zabavil a zříd-
ka již ho dostali zpět.

Po válce když nastala práce a vyde-
lek doma, přestali skoro všichni chodi-
ti do světa.

Pak někteří lidé se živil tak zvaným "ketšováním".
"ketšováním", to jest jezdili do "kraje"
pro obilí a mouku a různé potravi-
ny a tyto zase prodávali v Jablonci a
okolí, za draché peníze prodali. V kraji,
u rolníků vyměnili za různé věci jako:
za tabák a kávu, za mýdlo, za cu-
kr, za nůž, za petrolej, za látky, za pro-
vazy a za jiné různé věci, za to vše-
ho vyměňovali mouku a obilí a potra-
viny. Tímto zakázaným obchodem se živi-
lo a provozovalo jej mnoho mládeže zvláš-
tě hochů od 14 let do 18 let, často i
školní děti, tím se také mládež poka-
zila a oddávala se pití, karbanění a
toulkám. Pakto vydělávali slušné peníze,
ovšem byla to také zkouška, neb mnoh-
dy obilní rekursice a četnictvo to stihalo
a tyto zásoby v nádražích a ve vlacích
zabavovalo.

Vydělkové
podmínky
po válce.

✓
Koncem roku 1919-20. začal zase jít sklářský průmysl. Byla silná poptávka a objednávky z ciziny zvláště z Ameriky, na skleněné perlicky 3x broušené, též 2x tisky, máčkané zboží, skleněné kroužky "bangles" a jiné různé výrobky. Taktoví výrobci, kteří měli doma před válkou sklad hotového tohoto zboží, všechno v této době lehce a drahě prodali a tak z některých přes jedinou noc se stali bohatí, ba i milionáři. Platilo se tehdy za jeden svazek čili bundlik, to jest 1000 kusů až Kč 25-30. Jenom, že to trvalo krátký čas, a v roce 1921 platilo se za "tisíc" již jen Kč 8. To samé bylo s ostatními sklenými výrobky. U těchto výrobků letěly horící ceny dolů, zvláště když se více vyrobilo a naše koruna počala stoupat na ceně, následkem toho přišlo naše zboží do Ameriky a ciziny dříve a proto také cizina méně kupovala.

V roce 1920-21 vydělal si průměrný sklářský dělník až 60 Kč za den. Ovšem, že byly všechny životní potřeby nárasně drahé a práce ta a výdělek nebyly stále.

1929. Čsl.

Kdyby nás chtěl někdo koupit . . .

Teprve nedávno uveřejněny byly zajímavé výpočty o našem národním jmění, jež byly v roce 1921 oznámeny Společnosti národů. Tyto výpočty sestaveny v Statistickém stát. úřadě Fr. Biblem a pro krátký termín k zjištění jich vzat podklad podle cizího statistika dra Bedř. Fellnera. Hodnota majetku udána jest v předválečných korunách, ježto šetření dělo se podle stavu předválečného. U nás nový soupis jmění dosud neproveden. Podle těchto šetření činí úhrnná hodnota veškerého čsl. majetku 43.731,234.691 předválečných korun; z toho připadá okrouhle 15 miliard a 676 mil. na půdu, 3 miliardy 663 mil. na hory a hutě a 6 miliard 320 mil. na budovy — celkem nemovitosti 25 miliard 661 mil. předválečných korun.

Hodnota dopravních prostředků činí úhrnem 5 miliard 188 mil.; z toho připadá na silnice v okrouhlých cifrách 750 milionů, na mosty 29 a půl milionu, na vodní stavby 114 milionů, na železnice skoro 4 miliardy, na poštu, telegraf a telefon 360 milionů předválečných korun.

Movitosti odhadnuty na 12 miliard 882 mil. — V procentech připadá 58.68 na nemovitosti, 11.86 na dopravní prostředky a 29.46 na movitosti.

Samozřejmě, že hodnota národního majetku podle dnešního stavu jest docela jiná — několikráte vyšší. Uvedená čísla sloužila jen za podklad k reparačním účelům.

Vynikající umělkyně
Jarmila Kronbauerová,
člen Národního divadla v Praze,

Míla Mellanová,
Franta Lašek,

člen Městského divadla na Kladně,
a řed. Intimní scény **Jóža Jauris**
vystoupí jednou v rozkošné Verneuil-
lově veselohře »**Miluji vás a bu-**
dete mou!« v Městském divadle
na Kladně ve středu 27. června 1928
o 8. hod. več. — Představení pořádá
pro své čtenářky

Muž, o něhož se stále perou.

**Moderní Homér - mazaným pod-
vodníkem.**

Při štáře olomoucké policie byl ve druhořá-
dém hotelu zatčen muž, vystupující pode jménem
Jindřich Novotný, nebo baron dr. Erich z Pop-
perl-Podhragy, bratr manžela známé zpěvačky
Jericové, nebo jako inženýr Emil Reiff. Policej-
nímu úředníkovi prohlásil, že si připadá jako Ho-
mér, o jehož rodiště se přelo 7 měst. Sedm států
usiluje o to, aby jim byl pan inženýr Emil Reiff
vydán. Zatčený se pravým jménem jmenuje Jin-
dřich Nowak. Narodil se v Budapešti, přísluší do

Během války i po válce přimáštěly no-
viny zhruba zprávy a případy o ne-
věrnosti některých manželek svým man-
želům, kteří odešli na vojnu.

Dle zpráv
z novin.

Staly se ve světě případy, že muž - li
se vrátil muž z války, stala se mu
jeho manželka nevěrna s jiným. Staly
se též případy, že muž byl pokládán
za prodlého a jeho žena se provdala
za jiného a když potom najednou pad-
l muž, který byl zajat neb pod., se
navrátil domů a našel svoji man-
želku provdanou za jiného, což způsobilo
mnoho rodinných rozvatů.

Žde v Radčicích, se takový případ ne-
stal ani jeden a nebylo slychu, že by
něktehá manželka byla svému manželu
na vojnu, nevěrna, což ženám Rad-
čickým slouží ku cti a ještě si pře-
ti by i na dále i přišli ženy v ta-
kových a podobných dobách tuto překo-
nost "Věrnost" sobě zachovaly.

Věrnost
manželek
po dobu
války.

Zlatý poklad R. Č. S.

Na zlatý poklad Č. S. R., bylo po válce
sebráno: za 172.790 v 10^{ti} a 20^{ti} zlatých
mincích ve váze 55 kg, a za 477.919 kor.
ve stříbrných zlatnících, šetikorunnách a
v kornách ve váze cca: 23 metr. centů.

Zlatý R. Č. S.
sebráno na
zlatý poklad
Dle novin.
zpráv.

Peny potravin a věcí roku 1918.

Drahota
stoupa.

1 kg	pšeniice	Kč.	8'
1 "	žitá	"	6'
1 "	oves	"	3'
1 "	brambory ranne	"	3'
1 "	" pozdní	"	1'
1 "	másla	"	48 - 56
1 "	tvarož	"	7
1 "	hovří maso	"	10'
1 "	vepřové maso	"	60'
1 lita	mléka	"	1 40
1 lita	piva	"	1'
1	vejce	"	1'
1	par stěvicí	"	180'
1	mužská košile	"	80'
1	mužský práteční oblek	"	1000'
1	pracovní zástěra mužská		30'
1	čivka nití		60'
1 m ²	plát na topení		120'
1	tužka obyčejná		20 h.
1	péro na psaní		12 "
1	školní písanka		24 "
1	krabička zápalek		25 "

Aprovizační
přídel
r. 1916.

V roce 1916 z aprovisačního přídele
má stačiti jedna osoba se 100 kg
brambor na celý rok. Dávka chle-
ba snížena na 1 kg pro osobu na tý-
den. a na jaře jsou povoleny rodiny
s 20. nejpočetnější.
Rozdělován také tvůr a zelí.

Ydejší škola za vedení učitelstva sebrala na věci válečné:

Listy ostružinové, jahodníka	}	5 kg
hopřivý		
Ovoce na zavařování . . .	12	kg
Vhny a kavčnky . . .	9	kg
Človí a j.	2	" 30

Ydejší škola sebrala.

Sebrala tři černohlavé kokardy za Kč. 0.9
 Na voj. inval. plece sebrala . . . " 6.-
 Na válečné nálepky dopisnic . . . " 2.-
 Pro červený kříž " 6.-
 Štírka štětní 2./12 1915. " 1.40
 Štírka na česk. zem. komisi . . . " 0.22
 Za pohlednice v prosinci 1915. . . " 1.20
 Novinového papíru c. k. soudu . . 5 kg.

Ovce na válečnou půjčku se pro finanční poměry nemohla účastniti.

Dne 29. listopadu, roku 1916 v devět hodin večer, zemřel v Schönbrunně u Vídně, František Josef I., císař Rakousko-uherský.

Císař F. J. I.
zemřel.

Na císařský trůn po něm nastoupil jím císař a král Karel I.

Nastoupil
na trůn.

Desertěři.

Přetová válka způsobila dusno a strach, jakoby všem lidem stáhl hroba — naši vojáci namukovali, aby na frontě vraždili. Uvnitř mnohého byla nena-
vist k nespravedlivé válce. Nikde
snad nebylo tolik desertěru jako na
Zeleznobrodsku.

Zkusili hrůsných chvil — vědět neby-
lo snadno skrýti se před sledivými
zraký rakouských četníků a mít se
na pozoru před některými lidmi, kte-
ří se chtěli zavolčítí c. k. vládě, de-
sertěra udati. Co tu bylo různých dob-
rodružství.

V roce 1918 bylo již v každé vesnici de-
sertěru několik. Nejvíce jich bylo v Ol-
šovcích a ve Bzí. V Olšovcích měli
svůj "kádr" organizaci, stráž, štáb.
Jednou v neděli byla v Olšovcích
taneční zábava, již se zúčastnilo přes
30 desertěru. Dali si zahrátí sólo,
v tom se objevili ve vsi četníci s ma-
dárskými vojáky, celkem 18 mužů.
Hospodu obsadili a v tom smatku na-
téci nebylo možno, tak naskákali de-
sertěři poklopem ze sálu do sklepa.
Zatklí jenom dva, ti dostali nadávek a
ran! Rodině doma odebrali podporn.

V Radčicích byli také tři desertéři, kteří přišli z front na dovolenou a namítli jít nechtěli. Byl to život plný strachu, nejistoty a ostrážitosti.

Jednou v neděli ráno plny, tiskali na dvéře četníci drákově v domě v němž bydlel jeden svobodný desertér, který té noci spal se svým otcem ve světnici na posteli. Jak slyšel, že někdo klepe na dvéře z venku, rychle se plasil po bříše do síně a pak se mu povolalo druhými dveřmi utéci do jiného domu a tam se schovati. Pak četníkům otevřeli, kteří se zhrsta ptali, jest-li jest doma ten „desertér“.

Udělali prohlídku po celém domě, při níž musel otec desertéra pítiti. Do sena a slámy píchali bajonetky a nadávali a hrozili, že se jim odeberou podpora. Potom volěli s nepořádkem ~~do~~ zůstali ve vsi až do rána a šli dle.

Když se již rozednilo, tu otec u něhož byla četnická prohlídka vyšel ven pro vodu a viděl, že jsou četníci za hasičským skladištěm a po chvíli jdou do vsi. Jak to zvěděla dcera vzpoměla, aby šla o tom uvědomiti jednomu svému již manžel již také delší dobu deser. tyroval. Rychle tam běžela avšak již tam byli četníci a desertéra chytili!

On spadol na špičky a keď četníci
kľúpali na dvere rýchle pľel utiec do-
vnu zadrhnutými dverami a vbíhl rovna
četníkovi do návnice, neb mali obsadený
oba východy z domu.

Četníci poznali, že to jest ocera z do-
mu v nemi, v noci dĕlali prohlídku, se
na ni pľali: lo vy tady, cheťe?

Ona odpovĕdĕla že jde tu paní prosit
aby ji proplala pár vajec. On na ni
křičel: Já vám dám vejce! „Šla jste
upozornit toho desertera, že jsme by-
li v noci u vás na prohlídce.“ „Chďte
se volnat, nebo vás sebereme.“ Potom do
male chvilĕ desertera odvedli.

Potĕ jin malý náčrtĕk hrůšného života de-
sertova. Zda se býti fantasickou smýš-
lounou a přece jest pravdivý. Neradi vzpo-
mínají svého života a vždy zatínají pĕs-
ti když mluvi s rozčilením o těch, kteří
to pĕkalo způsobili.

A když se rozpadała habsburská říše a
na jejích troskách vznikla naše svo-
bodná republika, slavili též desertĕři
svoje osvobození, nebť zase bese stra-
chu mohli žiti všude mezi lidmi.

Učitelĕ
pomáhali.

Učitelĕ vchotně a bezplatně psali vojínům
žádosti o dovolenou, o přeložení do bližších
nemocnic a lazaretů vojínů ranĕných a ne-
mocných, žádosti rodinám o podporu. Li-
nili dotazy o vojinech nezvěstných a padlých.

Největší dražota byla roku 1920.

Peny životních potřeb: zde

1 kg	hovězí maso	Kč. 24'
1 "	vepřové maso - . . .	" 40-50
1 kg	masla	" 60'
1 kg	mouky pšeničné . . .	" 14'
1 kg	aprovizace chlebové - .	" 2'
1 kg	" na vaření - . . .	" 2'20
1	Krabíčka zápalek . . .	" 0'25
	Sněhováha do bot . . .	" 4'
	Košile mužská - . . .	Kč. 80-100'
	Látka na mužské svatební šaty stál	
	jeeden metr Kč. 300-500, tak, že	
	oblek s úšitím stál Kč. 1000-3000.	
	Klobouk mužský svatební Kč. 100-150'	

Peny roku
1920-21

V roce 1921, byla aprovizace dávka na jednu osobu na týden jeden bocheník chleba ve váze 1 kg a 3/4 kg, mouky pšeničné. Z tohoto aprovizačního přídele nemohl být nikdo živ a kdo mohl, přikoupit si živobytí z volného prodeje, za což musel zaplatit ceny takové, jak jsou výše uvedeny.

Aprovizace
přídel.

Soupis dobytka a píce 15./12. 1915.
Zjistěno: Mladého dobytka 13 kusů,
kruv 40 kusů, vepřů 6 kusů, koz
106 kusů, sena 273 q.
Zasobování dobytka plje se od 15./10. 1915
na listky. Do Radčic přidělováno zá-
sob pro 350 až 380 osob.

Soupis
dobytka a
píce.

Volby do
obcí.

Při prvních volbách do obcí byl zvolen za starostu katastrální ještě obec Jirkov - Radčice, pan Václav Hruja.

Sečítání

lidu a. 1921.

Dne 15. února r. 1921, vykonáno zde sečítání lidu, při němž bylo napočteno: 55 domů, 427 obyvatelů, z nich 203 mužů a 224 žen, vesměs narozenosti české. Náboženské vyznání: 280 bez vyznání, 104 římskokatolíci, 29 evangelíků, a 14 u víry československé. Bytových stran 90.

Mobilisace
části.

Dne 27. října r. 1921, byly mobilisovány čtyři ročníky k obraně hranic slovenských proti maďarům. Mobilisovaní nastoupili vesměs ochotně a včas.

Suchý
rok.

U roce 1921 bylo léto velice suché, byla nouze o vodu na vaření a pití. Zde v Radčicích toho léta mnoho studní úplně vyschlo a mnoho obyvatel chodilo pro vodu na vaření a pití do "Zlábků", tak se tato studánka nazývá a která se nachází při potoce radčickém pod Radčicemi. V této době chodili k ní lidé pro vodu ve dne i celé noci. Vážně si této studánky, jest skoro zapomenuta, neb tak malá a zásobovala mnoho rodin dobrou vodou. Jest ji potřeba zvětšiti. Teprve v říjnu t. r. nastaly silné deště a bylo vody dostatek. Lida úroda byla suchem postřena.